

*Leirens virtuelle
tilstedeværelse*

Marius Dokken Hokstad

Keramikk

KHiO

2022

Innholdsfortegnelse

Introduksjon	3
Avgrunn	3
Dyret	7
Samarbeid	7
Dammen	10
Avslutning	13
Kildehenvisning	14

Det pikselerte rutenettet omfavner leiras overflatestruktur, og skaper en følelse av ubalanse. Den ellers trygge og håndfaste leira får noe uhandgripelig over seg, når lyset fra prosjektoren glaserer skulpturene, og de organiske formene og figurene blir tvunget til å forholde seg til en virtuell verden. En verden som reflekterer skulpturenes indre liv, et sted ladet med potensielle identiteter og virkeligheter.

Introduksjon

Jeg liker å se på meg selv som en installasjonskunstner, hvor arbeidene mine konsentrerer seg rundt leire, video, collage, rom, lys og mørke. Ofte handler prosjektene mine om å skape et rom, et landskap, eller å iscenesette objekter og figurer. Jeg ser for meg publikum gå inn i et rom som fremkaller desorientering, eller kobler de på undertrykte tanker og ideer. Med skulpturer i leire som interagerer med teknologiske elementer, ønsker jeg å reflektere rundt fysisk og virtuell tilstedeværelse, digitalisering og medialisering av objekter, individ og samfunn.

Sammen med tilstedeværelse, er også *interaksjon* et nøkkelord i min praksis. Både i hvordan elementene i installasjonene forholder seg til hverandre, men også ved å samarbeide med personer, og å omfavne selve interaksjonen og prosessene rundt. Alt fra mindre samarbeidsprosjekter til kuratering av gruppeutstillinger har hatt mye å si for min tid på KHiO, og alle disse prosessene har vært viktige for utviklingen min i, og utenfor gallerirommet.

Avgrunn

Et mørkt rom, en black box. Et sted jeg selv kan kontrollere lyset, og utnytte det til å leke med persepsjonen av arbeidet. Et relieff i leire ligger på gulvet, men det er vanskelig å definere størrelsen. De sterke kontrastene skapt med lyset fra prosjektoren, avgrensner motivet fra resten av rommet. Det flyter litt for seg selv, og jeg tenker at det gløder, som noe opphøyd og religiøst. Assosiasjoner og begreper som «åpenbaring», eller «ikoner som dukker opp på netthinnen» er noe jeg liker å spille på i installasjonene mine.

Før det taktile arbeidet med å forme leiren i rommet, ligger det en innledende prosess i å lage digitale collager. Det er disse motivene jeg projeksjoner på gulvet, og deretter modellerer leiren ut ifra. Med denne teknikken, brukt i *Total Success Forever* (fig 1) og *Patrons of The Business* (fig 2), forsøker jeg å skape et illusorisk uttrykk som flyter mellom det to- og tredimensjonale. Ved å bygge, eller trekke opp motivene prosjektoren viser, skaper jeg en kobling mellom det virtuelle rommet og det fysiske rommet. For meg er dette et spennende uttrykk rent visuelt, samtidig som det svarer til arbeidens filosofiske bakteppe. Det virtuelle rommet tar større og større plass i våre fysiske liv, og en stor del av den teknologiske utviklingen går i en retning der utradering av vår fysiske tilstedeværelse står som et sentralt mål. Uten å rette en moralsk pekefinger, ønsker jeg å uttrykke en slags ambivalens til den teknologiske utviklingen, og menneskers forhold til den.

Motivet til *Total Success Forever* er sammensatt av ulike elementer fra bildehistorien, knyttet sammen i en slags retrofuturistisk avgrunn. Her får antikke porselensfigurer og skikkelser fra klassiske historier, som Narcissus og Dante's Inferno, meske seg med mer moderne elementer i form av AI-genererte ansikt og tv-støy. Jeg ser på det som en slags refleksjon av det underbevisste, der alt av bilder og inntrykk blir prosessert i et evig og forvirrende kosmos. Dette fragmenterte og drømmeaktige motivet tenker jeg passer godt til det surrealistiske uttrykket prosjektoren og leiren samarbeider om.

Total Success Forever, 145x150 cm, projection mapping på ubrent steingodsleire, 2021 (fig 1)

Total Success Forever (detalj), 145x150 cm, projection mapping på ubrent steingodsleire, 2021 (fig

Total Success Forever (detalj), 145x150 cm, projection mapping på ubrent steingodsleire, 2021 (fig 1)

Patrons of The Business, 80 x 100 cm, projection mapping på ubrent steingodsleire, 2022 (fig 2)

Patrons of The Business (detalj), 80 x 100 cm, projection mapping på ubrent steingodsleire, 2022 (fig 2)

Dyret

Et element fra *Total Success Forever*, som ble viktig for meg i senere prosjekter, er den menneskelignende porselens-tigere. Dette hybride beistet med en nokså komisk fremtoning, fungerer for meg som et bilde på det absurde i underbevisstheten, men også for lyster og begjær som ligger undergravd i oss på et mer fysisk plan. Dette ville jeg spille mer på da jeg videreførte projektor- og leire-teknikken i en black box i Trondheim, til gruppeutstillingen «SEX» på Galleri Kit. I arbeidet jeg viste der, *Patrons of The Business*, illustrerte jeg et dyrisk indre, i en installasjon der også lyd spilte en viktig rolle.

I likhet med forrige black box-prosjekt, lagde jeg først en digital collage. Jeg brukte primært elementer fra barokk- og renessanse-malerier, da jeg finner et interessant spill i teksten, når disse maleriene prosjekteres på leire. Jeg mener de forskjellige uttrykkene utfyller hverandre og genererer en rikere overflate. I *Patrons of The Business* tenker jeg også motivet fremstår mer helhetlig, da alle elementene flyter inn i hverandre, og springer utifra en kjerne, med en bestemt retning. I tillegg blir denne bevegelsen underbygget med et lydspor og en enkel animasjon. Når det gjelder lyden, ble jeg inspirert av den dominerende bjellen i Børre Sæthres installasjon *The Sound of The Atom Splitting* (Sæthre, 2021), og den opprivende skildringen av «exploding head syndrome», i *Memorial* (Weerasethakul, 2021) av Apichatpong Weerasethakul. For meg gjør disse enkle og repetitive lydsporene arbeidene sterkere og mer fokuserte. Jeg forsøkte selv å uttrykke de tidligere nevnte undergravde lystene med en eksplosiv puls, der alt fokuseres i dette ene slaget, som kan gjentas i det uendelige.

Samarbeid

Et galleri er ikke bare et sted som stiller ut ting, men en møteplass for kontemplasjon og refleksjon, slik som Robert Barry ville poengtere med utstillingen Closed Gallery Piece (Barry, 1969), der publikum kun fikk møte en låst dør, og en lapp med påskriften "During the exhibiton the gallery will be closed". (Brennan, 2022)

Muligheten til å «skape» et rom, og ha større kontroll over lyd og lys, trekker meg oftere mot en black box som visningsrom, enn den tradisjonelle hvite kuben. Skal noe skje der, ser jeg gjerne etter en alternativ tilnærming til å stille ut, slik som med utstillingen *Enclosed Pieces Engaged in Mystified*

Conversation. Dette var en utstilling jeg og en mindre gruppe satt opp på Galleri Seilduken, høsten 2021. Den grunnleggende ideen bak utstillingen var å understreke et slags fravær, og hvordan man kunne spille på ideen om et stengt (galleri)rom. Men også selve prosessen var viktig her; å samle en liten gruppe kunstnere, kort tid før en utstilling, med utgangspunkt i et enkelt konsept og fokus på samarbeid.

Vi ble enige om å installere arbeider i rommet, og holde en offisiell «stenging» torsdag kveld, samtidig som andre utstillinger åpnet. Publikum var invitert, men ble møtt av en sikkerhetsvakt, som sørget for at ingen fikk komme inn. Mye av samtalene i forkant av stengingen dreide seg om å føle seg innenfor eller utenfor, hva slags strukturer som ligger bak, og refleksjoner rundt nedstengte samfunn, for eksempel under pandemier. Noe av dette ble reflektert i kunsten som ble stilt ut, og jeg syntes det ble et interessant resultat, selv om samtalene og prosessen i seg selv var det viktigste for meg.

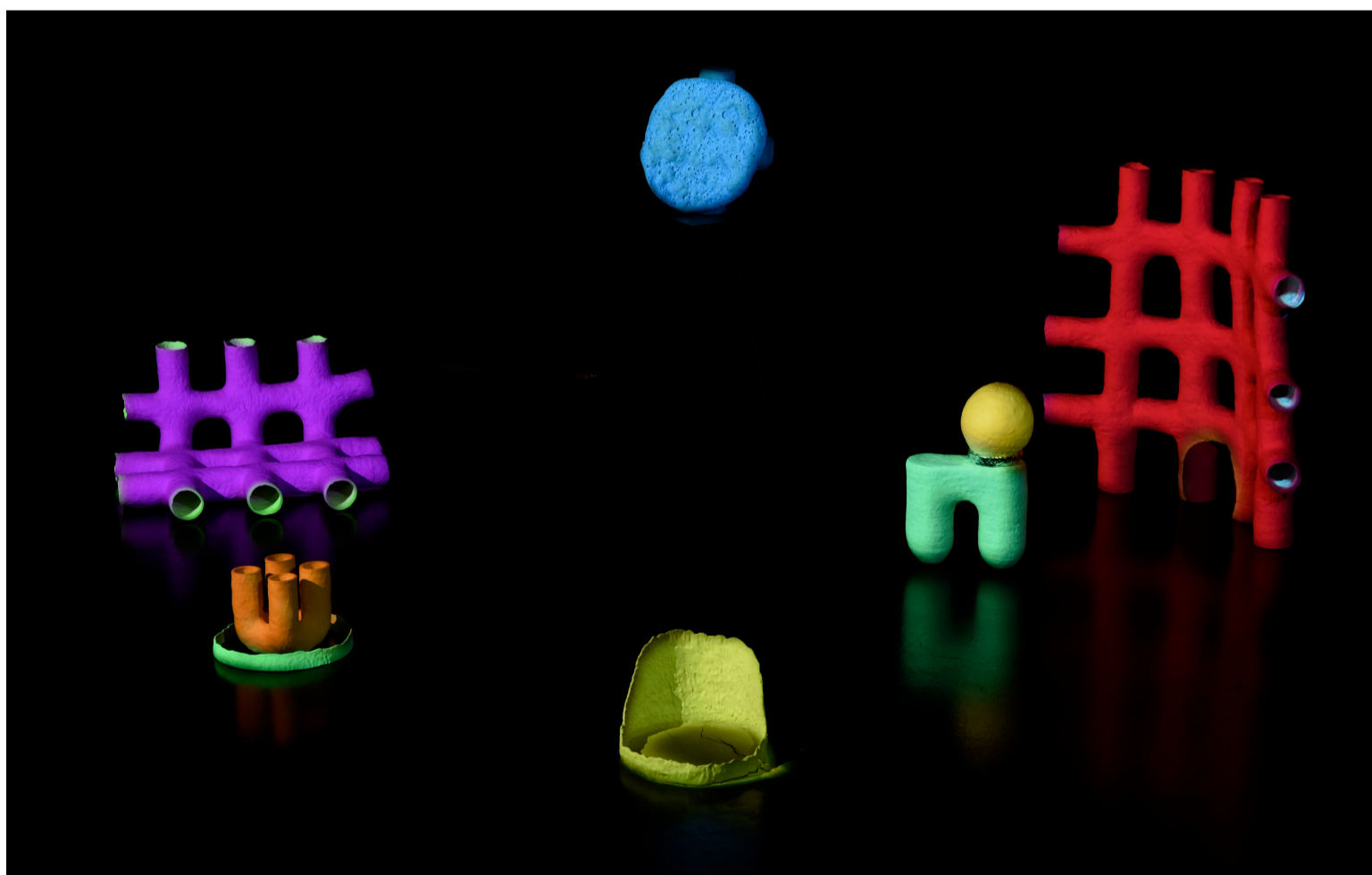
Et annet samarbeid jeg vil trekke frem, er prosjektet *Relative/Reflective*, som tok sted i black box på KHiO, våren 2021. Her jobbet jeg og daværende MA-student på keramikk, Mingxuan Tan, sammen på en installasjon som besto av hennes keramiske skulpturer og min projection mapping. Tilnærmet lik teknikken brukt i *Total Success Forever* og *Patrons of The Business*, gikk det hele ut på å omslutte skulpturene med lyset fra prosjektoren, og skape en absorberende installasjon. Her handlet det også om refleksjoner rundt det underbevisste, drømmer og uforklarlige fenomener knyttet til menneskesinnet.

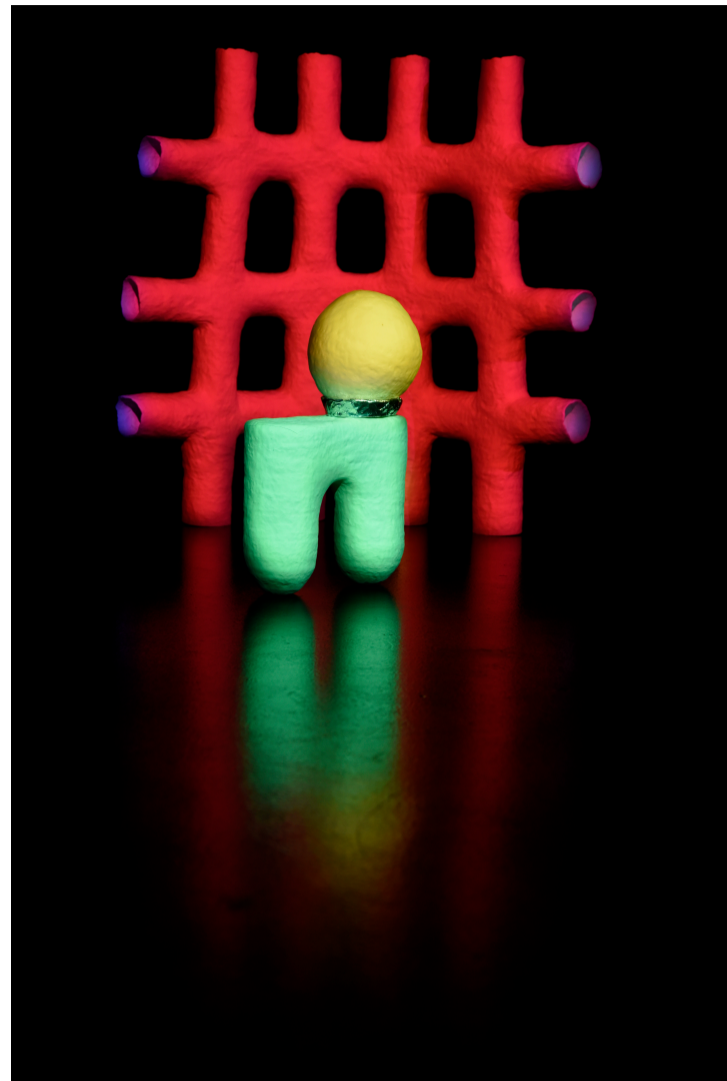
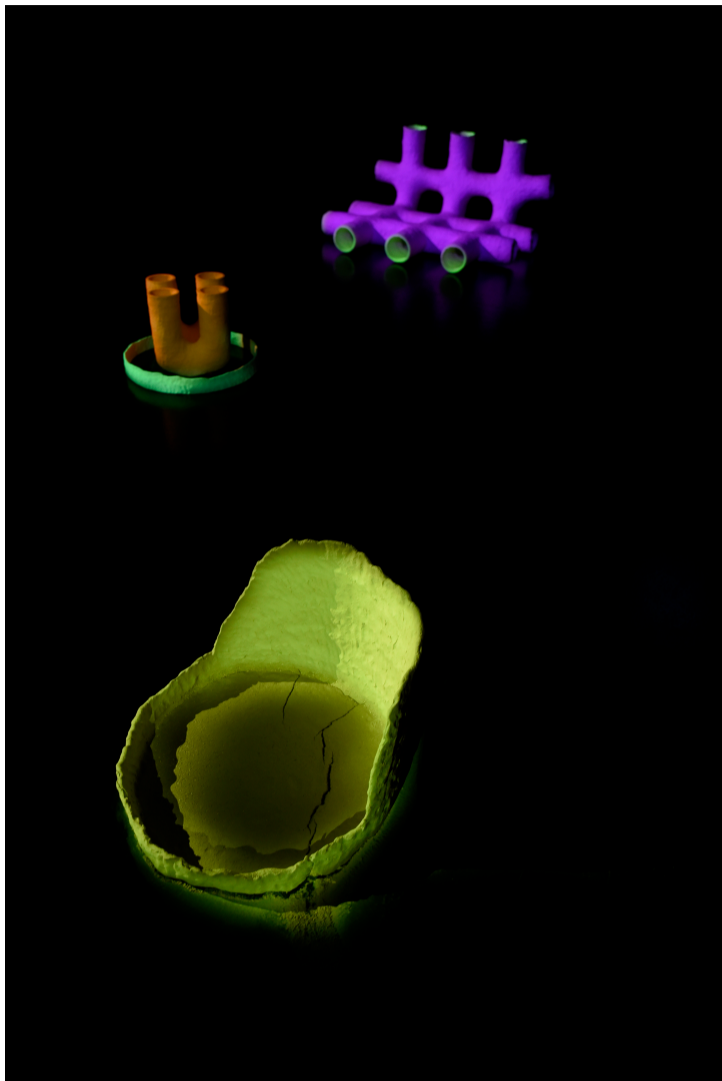
Enclosed Pieces Engaged in Mystified Conversation, [dokumentasjonsfoto], KHiO, Oslo.

Enclosed Pieces Engaged in Mystified Conversation, [dokumentasjonsfoto], KHiO, Oslo

Tan, M. Hokstad, M. *Relative/Reflective*, varierte dimensjoner, projection mapping på keramikk, 2021

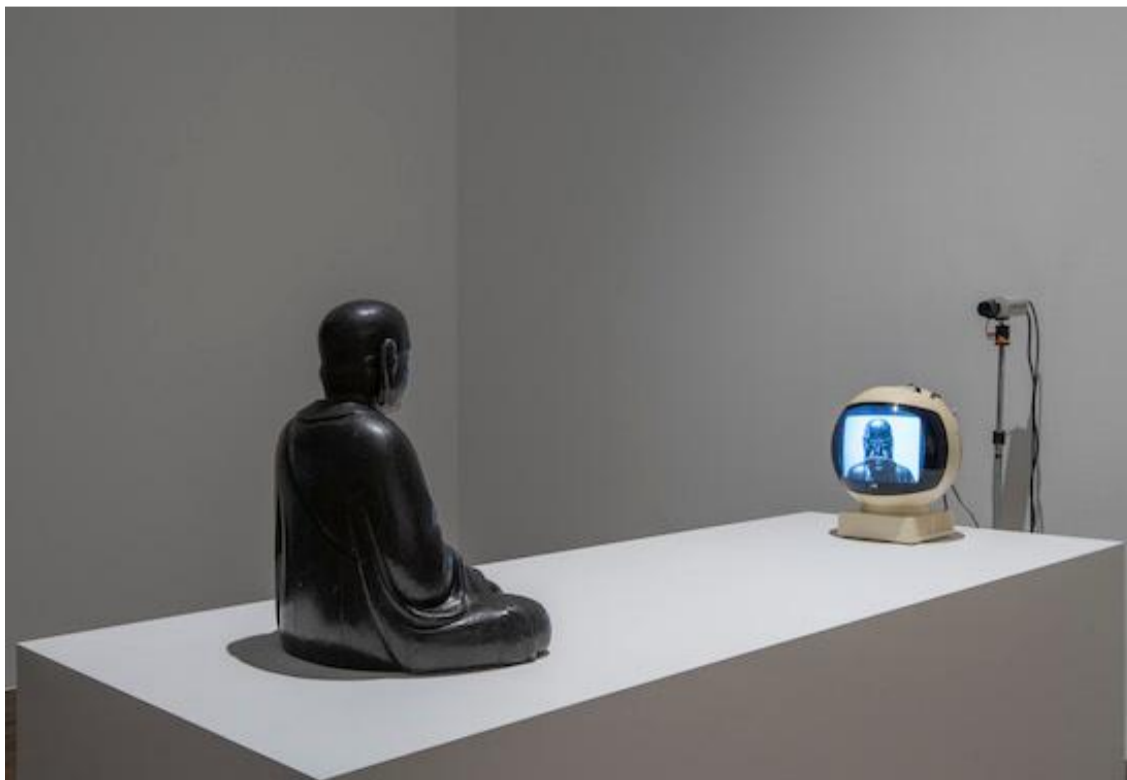
Tan, M. Hokstad, M. *Relative/Reflective*, varierte dimensjoner, projection mapping på keramikk, 2021

Dammen

Tidlig på 70-tallet lagde video-kunstner Nam June Paik verket *TV Buddha* (Paik, 1974), et verk han senere har gjenskapt i utallige versjoner. Verket består alltid av en Buddha-statue som sitter foran en tv-skjerm, med et kamera som filmer Buddhaens ansikt, og viser det direkte på skjermen. Buddhaen ser ut til å kontemplere sitt eget selvbilde, nærmest hypnotisert av teknologien den sitter ovenfor. I det han setter et gammelt symbol for spiritualitet og kontemplasjon sammen med et moderne «symbol» i form av fjernsynet, som også blir tilbedt på sin måte, oppstår det en interessant friksjon i arbeidet. Buddhaen blir tvunget til å observere seg selv, prosessert gjennom et fjernsynsapparat, et slags filter og en ramme med assosiasjoner til noe overfladisk. TV-skjermen genererer en helt egen estetikk, og informasjonen du får, vil alltid komme på en viss avstand. Buddhaen, med all sin historiske verdi, og symbolske pondus, blir tvunget inn i disse rammene og nedgradert til et slags pop-kulturelt fenomen.

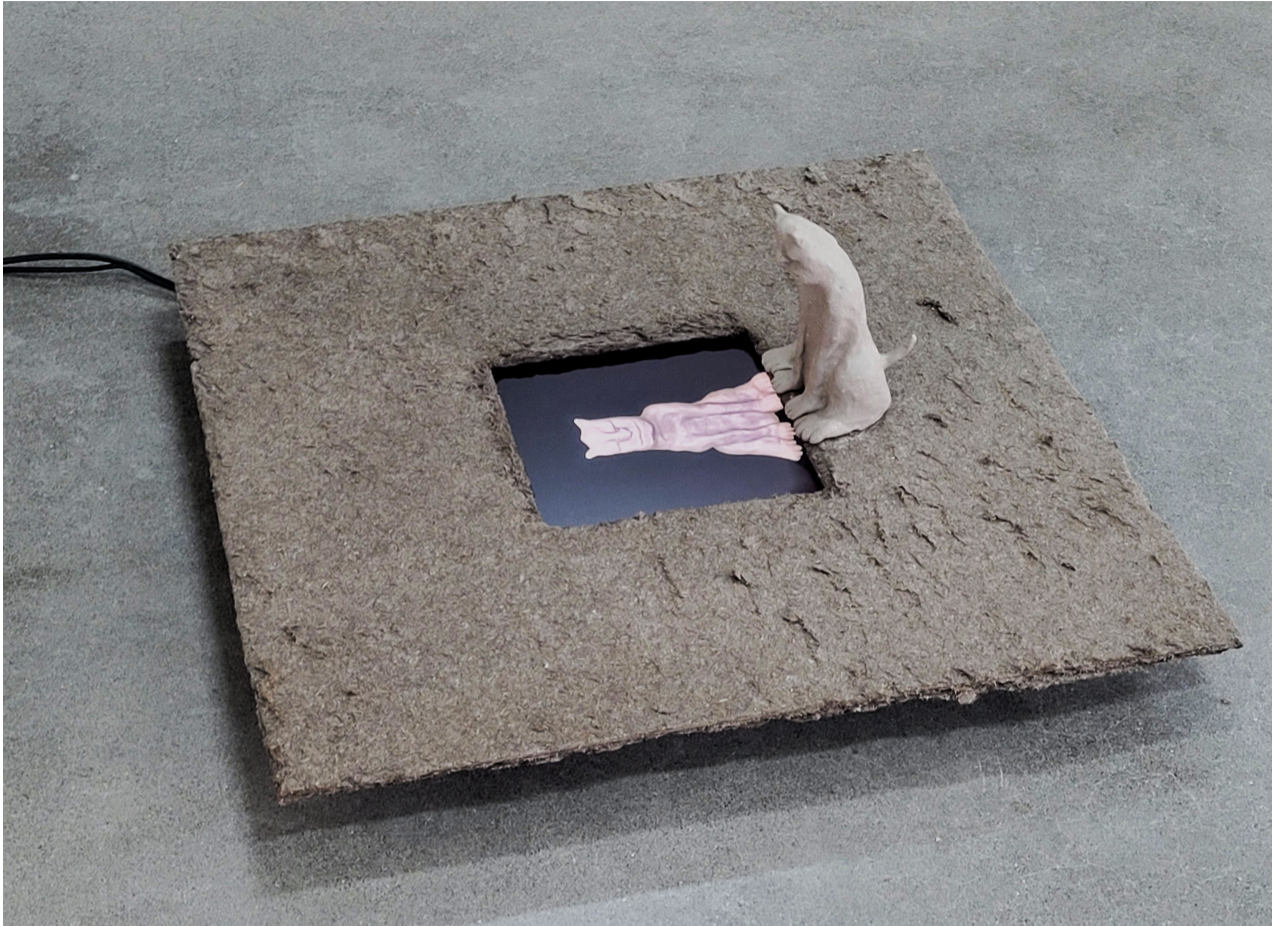
Med *Narcipus* (fig 3) ønsker jeg å utforske noen av de samme aspektene, og den samme friksjonen. I dette arbeidet er protagonisten et katte-lignende vesen som stirrer ned i en digital avgrunn, og oppdager en «versjon» av selv. Den ser seg selv, en skulptur i leire, bli forandret til noe to-dimensjonalt, og figuren blir filtrert, i likhet med Paiks Buddha. I det den fysiske fornemmelsen av skulpturen oversettes i et annet medium, åpnes det opp for nye assosiasjoner og en ny fortelling. I denne fortellingen ser jeg en verden der persepsjonen av identitet og virkelighet flyter ut i det abstrakte. Dette underbygges av videoen som skulpturen stirrer på, en sakte, bølgete animasjon, som gir fornemmelsen av et vannspeil og en dam. Dette, sammen med tittelen *Narcipus*, refererer på sin måte til myten om Ekko og Narcissus, der en ung og vakker gutt forelsker seg i i sin egen refleksjon i vannoverflaten, og til slutt dør fordi han ikke klarer å løsrive seg fra det.

Dammen, som et effektivt og godt brukt symbol på det underbevisste, er også å finne i et annet verk av en norsk kunstner som tidlig inspirerte meg; *The Pond's Crust* (Mühleisen, 2019) av Mercedes Mühleisen. I Mühleisen sine arbeider er det ofte en historie som fortelles, gjerne av absurde, eventyraktige figurer, som er godt inkorporert i sine egne, mystiske univers. Med lekne og poetiske monologer, føler jeg installasjonene hennes snakker direkte til underbevisstheten min, og plasserer hemmelige beskjeder der, om hvordan samfunnet henger sammen.

Paik, N.J. (1974) *TV Buddha* [Installasjonsfoto], Tate Modern, London.

<https://thequietus.com/articles/27523-nam-june-paik-tate-modern-review>

Narcipus, 90x90x30 cm, ubrent stengodsleire, skjerm, isolasjonsplate, 2021 (fig 3)

Narcipus (detalj), 90x90x30 cm, ubrent stengodsleire, skjerm, isolasjonsplate, 2021 (fig 3)

Mühleisen, M. (2019) *The Ponds Crust*, [Installasjonsfoto], Astrup Fearnley, Oslo

(Fig 4) <https://www.afmuseet.no/utstillinger/sol-og-var-i-januar/>

Avslutning

En avgrunn av kulturhistoriske uttrykk, manifestert i møtet mellom moderne teknologi, og den tidløse keramikken. Et nærvær fraskrevet tid og rom. Et anakronistisk bilde, og et rom som underbygger usikkerheten du føler på, når du ikke klarer å skille fiksjon fra virkelighet, eller drømmene fra våken tilstand. Skulpturer modellert etter en digital drømmeverden, og beist og figurer som skjuler potensielle identiteter under overflaten.

Kildehenvisning

1. Sæthre, B. (2021) *The Sound of The Atom Splitting* (installasjon). Nitja, Lillestrøm.
2. Weerasethakul, A. (2021) *Memoria* (film). Anna Sanders
3. Barry, R. (1969) *Closed Gallery Piece* (installasjon). Los Angeles.
4. Brennan, M. (Ukjent årstall). *The eloquence of absence: Omission, extraction and invisibility in contemporary art*. Modern Edition. <http://www.modernedition.com/art-articles/absence-in-art/empty-art-gallery-shows.html> (hentet 5. April 2022)
5. Paik, N.J. (1969) *TV Buddha* (installasjon). Tate Modern, London.
6. Mühleisen, M. (2019) *The Pond's Crust*. Astrup Fearnley, Oslo.